

**DR. BABASAHEB AMBEDKAR MARATHWADA UNIVERSITY,
AURANGABAD.**

Circular / Acad Sec. / UG & PG/Rev. Curri./Col. & Uni.Cam. / 2022.

It is hereby inform to all concerned that, on the recommendation of Dean of Faculty of Humanities, the Hon'ble Vice-Chancellor has accepted the following subject wise Curriculum & Regulations of Choice Based Credit & Grading System under the faculty of Humanities in his emergency powers under Section 12 [7] of the Maharashtra Public University Act, 2016 on behalf of the Academic Council.

Sr. No.	UG/PG Course Curriculum Name	Semesters
01.	B.A., B.Com. & M. A. First Year [Marathi]	Ist & IInd
02.	B. A./B.Com/ B.Sc./BFA/BSW Second Language & Optional First Year [Hindi]	Ist & IInd
03.	B. A. First Year [Urdu]	Ist & IInd
04.	B.A./ B.Com/ B.Sc. Second Language & Optional First Year [Sanskrit]	Ist & IInd
05.	B. A. First & Second Year Progressively and M.A. Second Year [Psychology]	Ist to IVth and IIIrd & IVth
06.	B. A. First Year [Geography]	Ist & IInd
07.	B. A. First Year [Political Science]	Ist & IInd
08.	B. A. First & M.A. Second Year [Sociology]	Ist & IInd and IIIrd & IVth
09.	B. A. First Year [Economics]	Ist & IInd
10.	B. A. First Year [Public Administration]	Ist & IInd
11.	B. A. First & M.A. Second Year [Thoughts of Mahatma Phule and Dr. Babasaheb Ambedkar]	Ist & IInd and IIIrd & IVth
12.	B.A. First Year Optional [Military Science]	Ist & IInd
13.	B.A./ B.Sc. Second Language & Optional First Year [Arabic]	Ist & IInd
14.	B.A. First Year Optional [Islamic Studies]	Ist & IInd

This is effective from the Academic Year 2022-23 and Onwards progressively as appended herewith.

All concerned are requested to note the contents of this circular and bring notice to the students, teachers and staff for their information and necessary action.

University campus,
Aurangabad-431 004.
Ref. No. SU/Col. & UC/UG & PG/
2022/ 3355-65

Date: 11.07.2022.

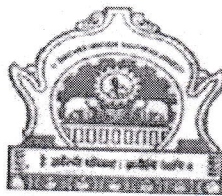
}}
}}
}}
}}

*****

**Deputy Registrar,
Academic.**

**DR. BABASAHEB AMBEDKAR MARATHWADA
UNIVERSITY, AURANGABAD.**

**Syllabus of
Subject: Marathi**

**B.A. I Year
Semester - I & II**

A handwritten signature in black ink, likely of the Dean, positioned above the official title.

**Dean
Faculty of Humanities,
Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada
University, Aurangabad.**

Effective from 2022-2023 Year

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

मराठी विषयाचा पुनर्रचित अभ्यासक्रम जून २०२२

प्रथम वर्ष कला (F.Y. B.A.)

निवड आधारित श्रेयांक पद्धत

Choice Based Credit System (CBCS)

सत्र	अभ्यासपत्रिकेचे नाव	मराठी	अभ्यासपत्रिका क्र.	संकेतांक	स्वरूप
पहिले	भारतीय भाषा - मराठी (भाग -१) (मायबोली)	भारतीय भाषा	अभ्यासपत्रिका - १ ली	AECC-1 Marathi	नियमित
दुसरे	भारतीय भाषा - मराठी (भाग-२) (मायबोली)	भारतीय भाषा	अभ्यासपत्रिका - २ री	AECC-2 Marathi	नियमित
पहिले	निवडक अभंग (अभंग आविष्कार)	ऐच्छिक	अभ्यासपत्रिका - १ ली	CC-1A(1) Marathi	नियमित
	साहित्याचे विशेष अध्ययन : चरित्र - आत्मचरित्र	ऐच्छिक	अभ्यासपत्रिका - १ ली	CC-1A(1) Marathi	पर्यायी
पहिले	निवडक कथा (कथार्थ)	ऐच्छिक	अभ्यासपत्रिका - २ री	CC-1A(2) Marathi	नियमित
	साहित्याचे विशेष अध्ययन : प्रवासवर्णन	ऐच्छिक	अभ्यासपत्रिका - २ री	CC-1A(2) Marathi	पर्यायी
दुसरे	निवडक ललित गद्य (ललित गंध)	ऐच्छिक	अभ्यासपत्रिका - ३ री	CC-1B(3) Marathi	नियमित
	साहित्याचे विशेष अध्ययन : विज्ञानकथा	ऐच्छिक	अभ्यासपत्रिका - ३ री	CC-1B(3) Marathi	पर्यायी
दुसरे	निवडक आधुनिक कविता	ऐच्छिक	अभ्यासपत्रिका - ४ री	CC-1B(4) Marathi	नियमित
	साहित्याचे विशेष अध्ययन : बालसाहित्य	ऐच्छिक	अभ्यासपत्रिका - ४ री	CC-1B(4) Marathi	पर्यायी

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

जून २०२२ पासून- नवीन अभ्यासक्रम (CBCS)

बी.ए., बी.एससी प्रथम वर्ष (प्रथम सत्र)

भारतीय भाषा : मराठी (भाग-१)

अभ्यासपत्रिका-१ ली

संकेतांक - AECC-1 Marathi

उद्दिष्टे -

- १) मराठीतील वैविध्यपूर्ण सृजनाविष्काराचा आस्वाद घेण्याची अभिरुची निर्माण करून कलाकृतीतील सौंदर्यस्थळांचा शोध घेण्याची वृत्ती वाढीस लावणे.
- २) विद्यार्थ्यांमध्ये नीतिमूल्यांचे व वैज्ञानिक जाणिवांचे संस्करण करणे.
- ३) राष्ट्रीय एकात्मता व बंधुभाव वाढीस लागण्यास मदत करणे.
- ४) निवडक गद्य व काव्याच्या अनुषंगाने मराठी साहित्यातील विविध प्रवाहांचा परिचय करून देणे.
- ५) उपयोजित मराठीच्या माध्यमातून रोजगाराभिमुख शिक्षण देऊन व्यावसायिक वृत्ती वाढविणे व स्वावलंबी बनवण्यास मदत करणे.
- ६) भाषिक लेखनाचा स्तर उंचावण्यास मदत करणे.
- ७) सर्जनासाठी विद्यार्थ्यांना उद्युक्त करणे.

(सत्र- पहिले)

काव्य विभाग

१. वचन - महात्मा बसवेश्वर
२. इये मन्हाठिचिये नगरी - संत ज्ञानेश्वर
३. अवघा रंग एक झाला - संत सोयराबाई
४. पतित तू पावना - संत कान्होपात्रा

५. बाजार - संत एकनाथ
६. चित्त शुद्ध तरी - संत तुकाराम
७. चंदनाचा संग लाधलिया वृक्ष - संत बहिणाबाई
८. फटका - अनंत फंदी
९. तयास मानव म्हणावे का ? - सावित्रीबाई फुले
१०. आम्ही कोण ? - केशवसुत
११. देव दिसला, देव कोठे ? - बहिणाबाई चौधरी
१२. फुलराणी - बालकवी

गद्य विभाग

१. रुंभणेयाचा दृष्टांत - केशीराज बास
२. मराठी ग्रंथकार सभेस पत्र - महात्मा फुले
३. स्त्री-पुरुष तुलना - ताराबाई शिंदे
४. शील व सौजन्य - डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
५. कला व जीवन - साने गुरुजी
६. डोळे - अण्णा भाऊ साठे

उपयोजित मराठी

१. लेखन विषयक नियम
२. विरामचिन्हे
३. ब्लॉग लेखन
४. गीत लेखन

प्रकल्प लेखन

१. शिबिरातील रोजनिशी
२. प्रवास नोंदी
३. मुलाखत (कामगार, छोटे व्यावसायिक, रोजंदारीवरील कामगार)
४. ओवी संकलन व विश्लेषण

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

जून २०२२ पासून- नवीन अभ्यासक्रम (CBCS)

बी.ए., बी.एससी प्रथम वर्ष (प्रथम सत्र) अभ्यासपत्रिका-२ री

संकेतांक - AECC-2 Marathi

भारतीय भाषा : मराठी (भाग-२)

काव्य विभाग

१. या झोपडीत माझ्या - राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज
२. प्रार्थना - कुसुमाग्रज
३. तुझ्या मताचे - वामनदादा कर्डक
४. सांगा कसं जगायचं ? - मंगेश पाडगावकर
५. आल्या जुळून तारा - सुहासिनी इर्लेकर
६. समाधान - फ.म. शहाजिंदे
७. जीवनाचा शोध घेताना - वाहरू सोनवणे
८. शिकवण - नारायण कुलकर्णी कवठेकर
९. कळा सोसताना - जगदीश कदम
१०. जीवाचा आटापिटा - लोकनाथ यशवंत
११. बाप म्हणायचा - इंद्रजित भालेराव
१२. युद्ध - नीरजा

गद्य विभाग

१. ज्ञात-अज्ञात अहिल्याबाई होळकर - विनया खडपेकर
२. खोप - रा.रं. बोराडे
३. बिनदरदी - भीमराव वाघचौरे
४. क्लोरोफिल - रेखा बैजल
५. निश्चल डोंगरगाव, प्रेमळ माणसं - बा.भो. शास्त्री
६. लॉरी बेकर - अतुल देऊळगावकर

उपयोजित मराठी

- १) पुस्तक परीक्षण
- २) नाट्य परीक्षण (प्रयोगाचे आकलन)
- ३) पटकथा (संकल्पना समजून घेणे.)
- ४) जाहिरात लेखन

प्रकल्प लेखन

प्रकल्प लेखनाच्या संदर्भात पुढील विषयाच्या अनुषंगाने ०१ श्रेयांकात अध्यापकाने मार्गदर्शन करणे अभिप्रेत आहे.

- १) म्हणी संकलन व विश्लेषण
- २) घोषवाक्य (वेगवेगळ्या विषयावरील दहा घोषवाक्य तयार करून विश्लेषण करणे)
- ३) संवादलेखन
- ४) मुलाखत (साहित्यिक, लोकप्रतिनिधी, प्रशासक, कर्तबगार व्यक्ती)

टीप : प्रकल्प लेखनासाठी प्रत्येक सत्रात उपनिदेशीत विषयातील एखादा विषय निवडून २००० शब्द मर्यादित लिहावा.

* भारांश : काव्य -१५, गद्य- १५, उपयोजित मराठी १० गुण, प्रकल्पलेखन -१० गुण = एकूण ५० गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

[४० गुण]

सूचना :

- पहिला प्रश्न सोडविणे अनिवार्य

प्रश्न १ ला : १) बहुपर्यायी - १० गुण

प्रश्न २ रा : पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १० गुण

प्रश्न ३ रा : पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १० गुण

प्रश्न ४ था : टीपा लिहा. (कोणतेही दोन) १० गुण

(उपरोक्त प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप सर्व अभ्यासपत्रिकांना लागू आहे.)

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

जून २०२२ पासून - नवीन अभ्यासक्रम (CBCS)

बी.ए.प्रथम (प्रथम सत्र)

अभ्यासपत्रिका १ली - ऐच्छिक मराठी

निवडक अभंग (अभंग आविष्कार)

उद्दिष्टे -

- १) संत साहित्याचा आणि त्या प्रवाहाचा परिचय करून देणे.
- २) 'अभंग' प्रकाराचे स्वरूप विशेष (फॉर्म) लक्षात आणून देणे.
- ३) निवडक अभंगातील आशय व अभिव्यक्ती समजून सांगतानाच अभंगातील मूल्यविचार उलगडून दाखवणे.
- ४) संतांच्या अभंग रचनेतील पृथगात्मता व साम्य स्थळांचा उलगडा करणे.
- ५) आजच्या काळात अभंगाची उपयुक्तता सांगतानाच 'अभंगा'चे अक्षरत्व व कालातीतता सिद्ध करणे.

अभ्यासक्रम

१) संत ज्ञानेश्वर

- १) निर्जिवां दगडांची काय करिसि सेवा ।
- २) चोराचियासंगें क्रमितां पै पंथ ।
- ३) कापुरा अग्नि स्नेह जाला ।
- ४) ये सातें आलिया वोळंगा सारंगधर ।

३) संत गोरा कुंभार

- १) मुकिया साखर चाखाया दिधली
- २) केशवाचे भेटी लागले पिसें ।
- ३) निर्गुणाचा संग धरिला जो आवडी ।
- ४) एकमेकांमाजी भाव एकविध

२) संत नामदेव

- १) मनाचें मनपण सांडितां रोकडे ।
- २) धनमानबळें नाठविसी देवा ।
- ३) शेवटिली पाळी तेव्हा मनुष्य जन्म ।
- ४) देहाचें ममत्व नाही जों तुटलें ।
- ५) मिथ्या माया जाळ मृगजळ बाधा ।

४) संत सेना न्हावी

- १) चित्त नाहीं हार्ती
- २) करितां परोपकार ।
- ३) धन कोणा कामा आले
- ४) जेथे वेदा न कळे पार

५) संत चोखामेळा

- १) भेदाभेद कर्म नकळे त्याचे वर्म ।
- २) पंचही भूतांचा एकचि विटाळ ।
- ३) कोण तो सोंवळा कोण तो वोवळा ।
- ४) ऊस डोंगा परी रस नव्हे डोंगा ।

६) संत जनाबाई

- १) पक्षी जाय दिगंतरां ।
- २) देहाचा पालट बिठोबाचे भेटी ।
- ३) संत भार पंढरीत ।
- ४) माझे मनीं जें जें होतें ।

७) संत एकनाथ

- १) न जायेचि ताठा नित्य खटाटोप ।
- २) स्वहिताकारणें संगती साधूची ।
- ३) बहुतां सुकृतीं नरदेह लाधला ।
- ४) जें जें दृष्टी दिसे तें तें हरिरूप ।

८) संत तुकाराम

- १) घोघरी अवघे झाले ब्रह्मज्ञान ।
- २) जीवन हे मुक्त नर जाले पावन ।
- ३) जोडोनियां धन उत्तम वेव्हारें ।
- ४) त्याग तरी ऐसा करा ।
- ५) पुण्य परपकार पाप ते परपीडा ।
- ६) जळो तैसा प्रेम रंग ।

प्रकल्प लेखन

- १) आपल्या आवडीनुसार एका संताचे चरित्र लेखन करा.
  - २) कोणत्याही एका संताच्या पाच अभागांचे रसग्रहण (नोट: अभ्याक्रमातील अभागाव्यतिरिक्त आपल्या आवडीनुसार संत निवडावेत.)
  - ३) संतांच्या रचनेतील
    - १) अंधश्रद्धा निर्मूलन
    - २) पर्यावरण विचार
    - ३) सामाजिक समता
    - ४) वैज्ञानिक दृष्टीकोन
- यापैकी कोणत्याही एका विषयावर २००० शब्द मर्यादित प्रकल्प तयार करणे.
- ४) मुलाखत.
    - अ) कीर्तनकाराची मुलाखत
    - ब) प्रवचनकार
    - क) भारुडकार

टीप : वरीलपैकी कोणताही एक विषय निवडून विद्यार्थ्यांनी २००० शब्दांपर्यंत प्रकल्प पूर्ण करणे.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

(पर्यायी अभ्यासपत्रिका)

जून २०२१ पासून- नवीन अभ्यासक्रम (CBCS)

बी.ए. प्रथम वर्ष (प्रथम सत्र)

संकेतांक - CC-1A(1) Marathi

मराठी (ऐच्छिक) अभ्यासपत्रिका-१ (पर्यायी अभ्यासपत्रिका)

साहित्याचे विशेष अध्ययन : चरित्र-आत्मचरित्र

उद्दिष्टे -

- १) चरित्र-आत्मचरित्र प्रकाराचे स्वरूप-विशेष यांची माहिती देणे.
- २) चरित्र-आत्मचरित्र परंपरा व प्रकारांचा परिचय करून देणे.
- ३) निवडक चरित्र-आत्मचरित्र माध्यमातून विद्यार्थ्यांच्या आकलन व आस्वादात्मक वाढीला चालना देणे.
- ४) निवडक चरित्र-आत्मचरित्रांच्या आधारे विद्यार्थ्यांना कलामूल्ये व जीवनमूल्ये यांचा परिचय करून देत मूल्यांचे संस्करण करणे.
- ५) वाङ्मयीन अभिरूची वाढीस लावून विद्यार्थ्यांना चरित्र-आत्मचरित्र सृजनाविष्कारास उद्युक्त करणे.
- ६) चरित्र-आत्मचरित्र लेखनातील वाङ्मयीन मूल्ये व भाषिक रूपे लक्षात आणून देणे.
- ७) चरित्र-आत्मचरित्रांच्या अनुषंगाने समकालीन जाणिवा व तत्कालीन सामाजिक स्थिती जाणून घेण्यास मदत करणे.

अभ्यासक्रम

अभ्यासक्रमासाठी नेमलेल्या साहित्यकृती

- १) जेव्हा गुराखी राजा होतो. (चरित्र) - निंबाजीराव पवार, राजहंस प्रकाशन
- २) बॅरिस्टरचं कार्ट. (आत्मचरित्र) - डॉ. हिम्मतराव बावस्कर, मॅजेस्टिक प्रकाशन

प्रकल्प लेखन

- कोणत्याही एका चरित्र - आत्मचरित्राचे परीक्षण लिहा.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

जून २०२२ पासून- नवीन अभ्यासक्रम (CBCS)

बी.ए. प्रथम (प्रथम सत्र)

अभ्यासपत्रिका २ री. ऐच्छिक मराठी

निवडक कथा (कथार्थ)

संकेतांक - CC-1A(2) Marathi

उद्दिष्टे-

- १) कथा वाङ्मय प्रकाराचे स्वरूप-विशेष व प्रेरणा यांची माहिती देणे.
- २) कथा वाङ्मयाची परंपरा, विविध प्रवाह, प्रकारांचा परिचय करून देणे.
- ३) निवडक कथांच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांच्या आकलन व आस्वादात्मक वाढीला चालना देणे.
- ४) निवडक कथांच्या आधारे विद्यार्थ्यांना कलामूल्ये व जीवनमूल्ये यांचा परिचय करून देत मूल्यांचे संस्करण करणे.
- ५) वाङ्मयीन अभिरूची वाढीस लावून विद्यार्थ्यांना कथात्म सृजनाविष्कारास उद्युक्त करणे.
- ६) कथेची वाङ्मयीन मूल्ये व भाषिक रूपे लक्षात आणून देणे.
- ७) कथेच्या अनुषंगाने समकालीन जाणिवा व तत्कालीन सामाजिक स्थिती समजून घेण्यास मदत करणे.

निवडक कथा

१) आकाश	बी. रघुनाथ
२) मला नको ना बायको	प्र.के.अत्रे
३) विद्रोह	बाबुराव बागुल
४) पानबळी	भास्कर चंदनशिव
५) अल्पभूधारक	बाबाराव मुसळे
६) शल्य	उर्मिला पवार
७) नवा सूर्योदय	भारत सासणे
८) जाणीव	छाया महाजन
९) शिक्षण बोंब मारतंय	अविनाश डोळस
१०) मेंदूची बाळ	सुबोध जावडेकर
११) रडणारी म्हातारी संध्याकाळ	राजन खान

- १२) बाबलच्या आयुष्यातील धादांत सत्य... जयंत पवार
१३) चिरेबंद आसाराम लोमटे

प्रकल्प लेखन

प्रकल्प लेखनविषयी अध्यापकाने पुढील विषयावर ०.५ श्रेयांकामध्ये मार्गदर्शन करणे अभिप्रेत आहे.

- १) कथा/ कथा संग्रहाचे परीक्षण करा. (आवडीनुसार २००० शब्द मर्यादा)
- २) कथाकाराची मुलाखत (२००० शब्द मर्यादा)
- ३) कथा लेखन (स्वलिखित)
- ४) कथा प्रकाराचा परिचय

टीप : वरील पैकी कोणताही एक विषय निवडून विद्यार्थ्यांनी २००० शब्दांपर्यंत प्रकल्प पूर्ण करणे.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

(पर्यायी अभ्यासपत्रिका)

जून २०२२ पासून- नवीन अभ्यासक्रम (CBCS)

बी.ए. प्रथम वर्ष (प्रथम सत्र)

मराठी (ऐच्छिक) अभ्यासपत्रिका-२ (पर्यायी अभ्यासपत्रिका)

साहित्याचे विशेष अध्ययन : प्रवासवर्णन

संकेतांक - CC-1A(2) Marathi

उद्दिष्टे-

- १) प्रवासवर्णन या वाङ्मय प्रकाराची माहिती करून देणे.
- २) लेखकाच्या काळातील स्पंदने व कलावंताची संवेदनशीलता उलगडून दाखवणे.
- ३) प्रवासवर्णन या वाङ्मय प्रकाराच्या आकलन व आस्वादाची क्षमता वाढीला लावणे. तसेच एक रसिक वाचक निर्माण करणे.
- ४) प्रवासवर्णनाच्या माध्यमातून सामाजिक बांधिलकीची मूल्ये रुजविणे.
- ५) प्रवासवर्णनातील आशय व अभिव्यक्तीचे स्वरूप न्याहाळणे.

अभ्यासक्रम

अभ्यासक्रमासाठी नेमलेल्या साहित्यकृती :

- १) माझा प्रवास - गोडसे भटजी
- २) माझं लंडन - मीना प्रभू

प्रकल्प लेखन

- सहलीचा वृत्तांत लिहा.
- आवडलेल्या प्रवास वर्णनपर ग्रंथाचा परिचय करून द्या.
- प्रवास केल्याने जीवनात येणारी समृद्धता (निबंध लिहा.)

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

जून २०२२ पासून- नवीन अभ्यासक्रम (CBCS)

बी.ए. प्रथम (द्वितीय सत्र)

अभ्यासपत्रिका ३ री - ऐच्छिक मराठी

निवडक ललित गद्य (ललित गंध)

संकेतांक - CC-1B(3) Marathi

टिप-

- १) ललित गद्याचे स्वरूप विशेष व परंपरा यावर प्रकाश टाकणे.
- २) इतर वाङ्मयप्रकारापेक्षा ललित गद्याचे वेगळेपण उलगडून दाखवणे.
- ३) ललित लेखकाच्या तरल, संवेदनशील, विचारशील प्रवृत्तीचा शोध व त्या प्रवृत्तीचा लेखनास झालेला स्पर्श आणि त्यातून निर्माण झालेले सौंदर्य याचा शोध घेणे.
- ४) निवडक लेखकांच्या ललित लेखांची भिन्न प्रकृती व त्यातील साम्यता यांचा उलगडा करणे.
- ५) ललितगद्याच्या अंगाने जाणाऱ्या विविध लेखांचा परिचय करून देऊन विद्यार्थ्यांना ललित लेखनाच्या सर्जनशीलतेसाठी उद्युक्त करणे.

ललित गद्य (ललित

- १. बा शेतकऱ्या ऊठ! - साने गुरुजी
- २. दैस - दुर्गा भागवत
- ३. गांधी आमचा कोण लागतो? - अनंत भालेराव
- ४. विघ्न संतोषी - विजय तेंडुलकर
- ५. महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांस पत्र - शरद जोशी
- ६. चव्यजीव निरीक्षणाची किमया - मारुती चितमपल्ली
- ७. औरंगाबाद : महाराष्ट्रातील दिल्ली - सुधीर रसाळ
- ८. आपल्यातील आत्मभान - महेश एलकुंचवार

९. आपली फुलण्याचीही आणि फुलवण्याचीही क्षमता ओळखू - आ.ह.साळुंखे
१०. शब्दांच्या संध्याकाळी - श्रीनिवास विनायक कुलकर्णी
११. यशवंतरावः साधे, सुसंस्कृत, मायाळू - अनिल अवचट
१२. लेखक व्हायचं तर... जिन्हाळा आणि तटस्थता हवी - दत्ता भगत
१३. सुभाष सानपाची गोष्ट - नागनाथ कोतापल्ले

प्रकल्प लेखन

प्रकल्प लेखनविषयी अध्यापकाने पुढील विषयावर ०.५ श्रेयांकामध्ये मार्गदर्शन करणे अभिप्रेत

- १) ललित गद्य वाङ्मयप्रकारचा परिचय.
- २) ललित लेखसंग्रहाचा परिचय.
- ३) ललित लेखसंग्रहावरील गटचर्चा व त्याचा अहवाल लेखन .
- ४) अभ्यासलेल्या ललित लेखांच्या आधारे एखादा विषय निवडून ललित लेख लिहावा.

टीप: वरीलपैकी कोणताही एक विषय निवडून विद्यार्थ्याने २००० शब्दांपर्यंत प्रकल्प पूर्ण करणे.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

(पर्यायी अभ्यासपत्रिका)

जून २०२२ पासून- नवीन अभ्यासक्रम (CBCS)

बी.ए. प्रथम वर्ष (प्रथम सत्र)

मराठी (ऐच्छिक) अभ्यासपत्रिका-३ (पर्यायी अभ्यासपत्रिका)

साहित्याचे विशेष अध्ययन : विज्ञानकथा

संकेतांक - CC-1B(3) Marathi

- १) विज्ञानकथेची स्वरूप वैशिष्ट्ये लक्षात आणून देणे.
- २) विद्यार्थ्यांमध्ये वैज्ञानिक जाणिवा निर्माण करणे.
- ३) विज्ञानकथेचे आकलन व आस्वादाची क्षमता वाढीला लावणे. तसेच एक रसिक वाचक निर्माण करणे.
- ४) विज्ञानकथेच्या माध्यमातून काल्पनिकता आणि वैज्ञानिकता यातील फरक लक्षात आणून देणे.

अभ्यासक्रम

अभ्यासक्रमासाठी नेमलेल्या कलाकृती

- १) यक्षाची देणगी - जयंत नारळीकर
- २) दुसरा आइनस्टाईन - लक्ष्मण लोंढे

प्रकल्प लेखन

- आवडलेल्या वैज्ञानिक कथासंग्रहाचा परिचय करून द्या.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

जून २०२२ पासून- नवीन अभ्यासक्रम (CBCS)

बी.ए. प्रथम (द्वितीय त्र))

अभ्यासपत्रिका ४ थी - ऐच्छिक मराठी

निवडक मराठी कविता (आधुनिक)

संकेतांक - CC-1B(4) Marathi

उद्दिष्टे -

- १) कविता वाङ्मयप्रकाराची माहिती करून देणे.
- २) कवितेच्या माध्यमातून कवितेच्या काळातील स्पंदने व कलावंताची संवेदनशीलता उलगडून दाखवणे.
- ३) कविता या वाङ्मयप्रकाराच्या आकलन व आस्वादाची क्षमता वाढीला लावणे. तसेच एक रसिक वाचक निर्माण करणे.
- ४) मूल्याधारित कवितेच्या माध्यमातून सामाजिक बांधिलकीची मूल्ये रुजविणे.
- ५) काव्याचे प्रवाह, प्रवृत्ती, अभिव्यक्ती यांचा परिचय करून देणे.
- ६) निवडक कवींच्या कवितेतील आशय व अभिव्यक्ती याचे स्वरूप न्याहाळणे.

अभ्यासक्रम

(प्रत्येकी ५ कविता)

- १) ना. धों. महानोर
- २) अनुराधा पाटील
- ३) इलाही जमादार
- ४) प्रज्ञा दया पवार
- ५) श्रीकांत देशमुख
- ६) सौमित्र
- ७) कल्पना दुधाळ

प्रकल्प लेखन

प्रकल्प लेखनविषयी अध्यापकाने पुढील विषयावर ०.५ श्रेयांकामध्ये मार्गदर्शन करणे अभिप्रेत

१. कविता वाङ्मय प्रकारचा परिचय करून द्या.

२. कविता संग्रहाचा परिचय.

३. कविता संग्रहावरील गटचर्चा व त्याचा अहवाल लेखन.

४. निवडक २५ कवितांचा हस्तलिखित कवितासंग्रह (तुमच्या अभिप्रायासह) तयार करा.

टीप : वरीलपैकी कोणताही एक विषय निवडून विद्यार्थ्याने २००० शब्दांपर्यंत प्रकल्प पूर्ण करणे.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.
(पर्यायी अभ्यासपत्रिका)

जून २०२२ पासून- नवीन अभ्यासक्रम (CBCS)

जी.ए. प्रथम वर्ष (प्रथम सत्र)

मराठी (ऐच्छिक) अभ्यासपत्रिका-४ (पर्यायी अभ्यासपत्रिका)

साहित्याचे विशेष अध्ययन : बालसाहित्य

संकेतांक - CC-1B(4) Marathi

उद्दिष्टे -

- १) बालसाहित्याचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये लक्षात आणून देणे.
- २) बालसाहित्याविषयी विद्यार्थ्यांमध्ये गोडी निर्माण करणे.
- ३) बालसाहित्य आकलन व आस्वादाची क्षमता वाढीला लावणे. तसेच एक रसिक वाचक निर्माण करणे.
- ४) बालसाहित्याच्या माध्यमातून बालसाहित्य सृजनाविष्कारास उद्युक्त करणे.

अभ्यासक्रम

अभ्यासक्रमासाठी नेमलेल्या कलाकृती

- १) शिवाची वाडी - महावीर जोधळे (बाल कादंबरी)
- २) मिशी हरवली आहे - सूर्यकांत सराफ (बालनाट्य)
- ३) भारतीय श्रेष्ठ बालकथा - संपादक - बाबा भांड

प्रकल्प लेखन

- आवडलेल्या बाल साहित्यकृतीचा परिचय करून द्या.

S.L. H216 - B.A. II years

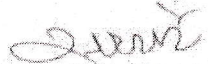
DR. BABASAHEB AMBEDKAR MARATHWADA
UNIVERSITY, AURANGABAD.

Syllabus of
B.A./B.SC./B.F.A/B.S.W. Second Year Marathi (First Language)

Semester- III & IV

(Effective from June 2014 & onwards) .

डॉ.सरकटे सदाशिव हरिभाऊ
अध्यक्ष

मराठी अभ्यास मंडळ,
डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ,
औरंगाबाद .

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

बी.ए./बी.एस्सी./बी.एस.डब्ल्यू.

द्वितीय वर्ष प्रथम भाषा अभ्यासक्रमाकरिता

शैक्षणिक वर्ष जून २०१४ पासून लागू

गद्य - पद्य व उपयोजित मराठी

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे :

- १) बी.ए. द्वितीय वर्षाच्या विद्यार्थ्यांना मराठी विषयाचे अध्ययन करण्यासाठी मराठी साहित्यातील विविध प्रवाह आणि प्रकार लक्षात आणून देणे, लेखक कवीचे व्यक्तिमत्त्व त्यांच्या साहित्यातील आशय अभिव्यक्तीचा परिचय करून देणे.
- २) एकूणच मराठी साहित्याची आवड निर्माण करणे व आस्वाद घेण्याची क्षमता विकसित करणे.
- ३) साहित्याभ्यासातून जीवन जगण्याची कला विकसीत करणे, समाजाकडे डोळसपणे पाहता येण्याची क्षमता विकसीत करणे.
- ४) व्यवहार, विज्ञान, कार्यालयीन व वाङ्मयीन परिभाषेचे आकलन करता येणे.
- ५) विविध प्रसार माध्यमांची ओळख करून देणे.
- ६) माहिती तंत्रज्ञानाचा परिचय करून देणे.

घटक विश्लेषण (गद्य - पद्य व उपयोजित मराठी) :

- १) अभ्यासक्रमात समाविष्ट करण्यात आलेल्या पाठाचे लेखक व कवींचा परिचय करून देणे.
- २) पाठातील आशय समजावून घेणे.
- ३) पाठ आणि कवितेतील समाजिक मूल्ये, लोकशाही मूल्ये, औद्योगिक अनुभव, साहित्यिक मूल्ये, सांस्कृतिक मूल्ये यांचे आकलन करून घेणे.
- ४) विद्यार्थ्यांना व्यवहार ज्ञानाचे आकलन व्हावे व उपयोग करता यावा, नैसर्गिक संपत्तीचे संरक्षण करता यावे व तंत्रज्ञानाचा व्यवहारात उपयोग करता यावा यासाठी उपयोजित मराठी या घटकातील मुद्द्यांचा अभ्यास करणे.
- ५) वाचन संस्कृती वृद्धिंगत होण्यासाठी विविध वाङ्मय प्रकारातील ग्रंथांचा परिचय करून देणे.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

बी.ए./बी.एससी./बी.एस.डब्ल्यू

द्वितीय वर्ष प्रथम भाषा अभ्यासक्रमाकरिता

संपादक

मराठी अभ्यास मंडळ

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

शैक्षणिक वर्ष जून २०१४ पासून लागू

सत्र पहिले

कोड नं. MAR - ०३

गुण : ५०

अभ्यासपत्रिका ३ री गद्य - पद्य उपयोजित मराठी

घटक क्र. १

गद्य विभाग

तासिका - २०

पाठाचे नाव

लेखक

१) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या कार्याचे स्वरूप	प्र.न. देशपांडे
२) लोकसंस्कृती आणि जागतिकीकरण	डॉ.द.ता. भोसले
३) मरणानं डाव साधला, नशिबानं हात दिला !	सौ. सिंधूताई सपकाळ
४) लोकराजे मा.खा. पवार साहेब	प्रा. लक्ष्मण ढोबळे
५) वही	सुरेश पाटील (इर्लेकर)

घटक क्र. २

पद्य विभाग

तासिका - २०

कविता

कवी

१) निष्कर्ष	सुहासिनी इर्लेकर
२) आकाशाएवढा	सदानंद सिनगारे
३) सान्या घरालाच लागली वाळवी	प्रदीप पाटील
४) कुणबी माझा !	अनिल गव्हाणे
५) बीरसा	बाबाराव मडावी
६) अरुंद दारातून बाहेर पडताना	संजीवनी तडेगावकर

उपयोजित मराठी

तासिका - २०

घटक क्र. ३

१) परिभाषा : तंत्र , स्वरूप व उपयोजन

परिभाषेचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये, परिभाषेची आवश्यकता, शासन व्यवहारातील परिभाषा, विज्ञानाची परिभाषा, कार्यालयीन परिभाषा, वाङ्मयीन परिभाषा इ. चा परिचय व उपयोजन

२) आकाशवाणी प्रसार माध्यम : लेखनतंत्र व उपयोजन

आकाशवाणी श्राव्य प्रसार माध्यम - स्वरूप, आकाशवाणी या प्रसार माध्यमाचे घटक, परिचय(कार्यक्रम) बातमी, श्रुतिका, नभोनाट्य, संवाद, भाषण, मुलाखत इ.

आकाशवाणीचा प्रभाव - ज्ञान व विज्ञानाद्वारे संसंस्कार, लोकप्रबोधन, बातम्यांचा प्रसार, मनोरंजन, नैसर्गिक संकटाची पूर्वकल्पना , विविध सूचना

३) पुस्तक परिचय : तंत्र व स्वरूप

वाङ्मयलेखन प्रकारांचा परिचय

उदा. कथा, कादंबरी, कविता, चरित्र, आत्मचरित्र , निबंध इ.

वाङ्मयेत्तर लेखन प्रकारांचा परिचय

उदा. सामाजिकशास्त्रे, विज्ञान, वाणिज्य विषयक, विधीविषयक

४) जलनियोजन : तंत्र व स्वरूप

जलनियोजनाचे महत्त्व, जलनियोजन धरणे आणि शेती, धरणातील जलनियोजन , शेतीसाठी जलनियोजन.(झीप), पिण्यासाठी जलनियोजन

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

बी.ए./बी.एससी./बी.एस.डब्ल्यू.

द्वितीय वर्ष मराठी (प्रथम भाषा) अभ्यासक्रमाकरिता

शैक्षणिक वर्ष जून २०१४ पासून लागू

सत्र दुसरे

कोड नं. MAR - ०४

गुण : ५०

अभ्यासपत्रिका ४ थी - गद्य - पद्य व उपयोजित मराठी तासिका - २०

घटक क्र. १ गद्य विभाग

पाठाचे नाव

लेखक

१) चिपाड

अंबादास केदार

२) मिरगीपेर

विजय जावळे

३) काहूर

अंजली भयवाल, धानोरकर

४) गायरान

एकनाथ खिल्लारे

५) भूक

उमेश मोहिते

घटक २

तासिका २०

कविता

कवी

१) गर्भाशयात असताना

म.मो. जोशी

२) आबा

शिवाजी मारुती पाटील

३) पाचटाच्या मुलुखाले ....

कल्पना दुधाळ

४) जागलं

शिवाजी मरगीळ

५) कळसूत्री बाहूली

भारती रेवडकर

६) हशोब चुकता करा

वि.सो. वराट

उपयोजित मराठी

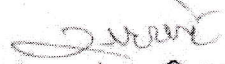
घटक क्र. ३

तासिका - २०

- १) संगणक क्षेत्रातील संकल्पना : स्थूल परिचय
सॉफ्टवेअर , हार्डवेअर, विंडोज, फाईल, फोल्डर, डाटा., संगणकाची कौशल्य,
भारतीय समाजावरील संगणकाचा प्रभाव
- २) संगणकाची वैशिष्ट्ये -
अचूक काम , प्रचंड वेग, कामाची सलगता, माहितीचे संक्रमण व सादरीकरण,
कामाची विविधता, स्वविचारक्षमता नाही
- ३) मराठी समाजावरील संगणकाचा प्रभाव
सामाजिक धोरणाचे मार्गदर्शन, नैसर्गिक आपत्तीचे पूर्वकथन, लोकसंख्याबदलचे
मार्गदर्शन, निवडणूक व मतदान क्षेत्र, हवामानाचा अंदाज, वैज्ञानिक संशोधन,
साहित्य क्षेत्रातील उपयोग, अंतराळ संशोधनाचे नियोजन
- ४) इंटरनेट : स्वरूप आणि कार्यप्रणाली
इंटरनेट : अर्थ आणि व्याख्या, वेबसाईट, ई- मेल, चॅट, सर्चिंग, ब्राऊझिंग,
अकाऊंट, इंटरनेटचा भारतीय समाजावरील प्रभाव - सामाजिक परिवर्तन,
हवामानाचा अंदाज, सेवा उद्योग, संपर्क साधने , संदेशाची सुलभता, व्यापारातील
वाढ.

उपयोजित मराठी या विभागासाठी संदर्भ ग्रंथ

१) रेडिओवरील भाषणे आणि श्रुतिका	पु.ल. देशपांडे
२) संगणक परिचय	नंदकिशोर दायमा
३) संगणक संकल्पना	नंदकिशोर दायमा (विद्या प्रकाशन पुणे)
४) माहिती व तंत्रज्ञान मराठी	शिक्षक हस्तपुस्तिका , म.रा.मा.व उ.मा.मं. नाशिक
५) संगणक	विवेक म्हेत्रे
६) इंटरनेट तुमचा दोस्त	विवेक म्हेत्रे
७) संगणक तुम्हा आम्हा साठी	पद्मा पाटील

डॉ. सरकटे सदाशिव हरिभाऊ

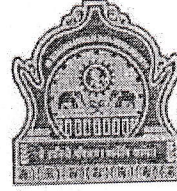
अध्यक्ष ,

मराठी अभ्यास मंडळ,

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ,
औरंगाबाद .

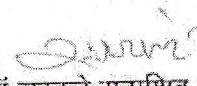

**DR. BABASAHEB AMBEDKAR MARATHWADA
UNIVERSITY, AURANGABAD.**

**Syllabus of
Marathi (Optional)
B.A. Second Year
Semester- V to VIII**

(Effective from June 2014 & onwards)

डॉ. सरकटे सदाशिव हरिभाऊ
अध्यक्ष

मराठी अभ्यास मंडळ,
डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ,
औरंगाबाद .

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

सत्र पध्दतीनुसार अभ्यासक्रम

शैक्षणिक वर्ष जून २०१४ पासून लागू

अभ्यास पत्रिका पाचवी

आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास

(इ.स. १८०० ते इ.स.१९२०)

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे :

- १) इ.स. १८०० नंतरच्या वाङ्मयाचा इतिहासाचा सर्वांगीन अभ्यास करणे.
- २) इ.स.१८०० ते इ.स. १८७४ या कालखंडाची सामाजिक व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी, विचार प्रणाली, सामाजिक चळवळी यांचा वाङ्मयावरील प्रभावाचा अभ्यास करणे.
- ३) इ.स.१८०० ते इ.स. १९२० या कालखंडातील वाङ्मय निर्मितीची पार्श्वभूमी, तिच्या प्रेरणा, प्रवृत्ती प्रवाह, महत्वाचे ग्रंथकार व त्यांच्या साहित्यकृती या अनुषंगाने अभ्यास करणे.
- ४) भाषांतरीत वाङ्मय, नियतकालिके, निबंधमाला, वैचारिक व ललित निबंध, कथा, कादंबरी, नाटक, काव्य, चरित्र आणि आत्मचरित्र या वाङ्मय प्रकारातील उल्लेख ग्रंथकार व त्यांच्या वाङ्मयकृतींचा स्थूल अभ्यास करणे इत्यादी.

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ औरंगाबाद

शैक्षणिक वर्ष जून - २०१४ पासून लागू

विषय - बी.ए.मराठी द्वितीय वर्ष (ऐच्छिक) कोड.नं. MAR -१०५

आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स. १८०० ते इ.स.१९२०)

अभ्यास पत्रिका पाचवी

सत्र पहिले

घटक: १ - इ.स. १८०० ते इ.स. १८७४ या कालखंडाची सामाजिक व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी

- १.१ संस्कृतीची संकल्पना व स्वरूप
- १.२ संस्कृती आणि इतिहास
- १.३ संस्कृती आणि साहित्य अंतःसंबंध
- १.४ साहित्य आणि सामाजिक दृष्टी
- १.५ मुद्रणकलेचा उदय
- १.६ शाळा पुस्तक मंडळी व ख्रिस्ती मिशनऱ्यांची पुस्तके
- १.७ धार्मिक प्रबोधनाच्या चळवळी
- १.८ नियतकालिकांचा उदय

घटक : २ - निबंध,स्वरूप,विशेष

- २.१ लोकहितवादींची 'शतपत्रे' १८०० ते १८७४
- २.२ महात्मा फुलेचे लेखन
- २.३ 'निबंधमाला' - इ.स.१८७४ ते इ.स.१९२०

घटक : ३ - कथा - वाङ्मयाचे स्वरूप , विशेष

- ३.१ कथा वाङ्मयाच्या प्रारंभाचे स्वरूप
- ३.२ अण्बल इंग्रजी कालखंड
- ३.३ 'करमणूक' कालखंड

घटक : ४ - कादंबरी वाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष

४.१ इ.स. १८५७ ते इ.स.१८८५ या काळातील कादंबरी

४.२ इ.स. १८८५ ते इ.स. १९२० या काळातील कादंबरी

संदर्भ ग्रंथ -

- १) मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी - गो.म.कुलकर्णी
- २) महाराष्ट्राचा सांस्कृतिक इतिहास - शं.दा.पेंडसे
- ३) साहित्य, समाज, आणि संस्कृती - दिगंबर पाध्ये
- ४) आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (भाग पहिला व दुसरा) - डॉ.अ.ना.देशपांडे
- ५) मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (खंड ४ व ५) - रा.श्री. जोग
- ६) मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (खंड १ ते ४) - साहित्य परिषद पुणे
- ७) प्रदक्षिणा (भाग पहिला व दुसरा) - कॉन्टिनेंटल प्रकाशन
- ८) अर्वाचीन मराठी गद्याची पूर्वपीठिका - गं. बा. सरदार
- ९) मराठी कथा उगम आणि विकास - इंदुमती शेवडे
- १०) मराठी कादंबरीचे पहिले शतक - कुसुमावती देशपांडे
- ११) भारतीय संस्कृती - साने गुरुजी
- १२) मराठी निबंध : उद्गम आणि विकास - गिरीश मोरे
- १३) मराठी कादंबरीचा इतिहास - चंद्रकांत बांदिवडेकर
- १४) धार आणि काठ - नरहर कुरुंदकर
- १५) साहित्य आणि संदर्भ - अंजली सोमन
- १६) मराठी वृत्तपत्राचा इतिहास - वा.के. लेले
- १७) आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (संपादक) डॉ.भारत हंडीबाग.

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापिठ,औरंगाबाद.

शैक्षणिक वर्ष जून २०१४ पासून लागू

विषय- मराठी बी.ए.द्वितीय वर्ष (ऐच्छिक)

कोड नं MAR-१०६

अभ्यास पत्रिकेचे नाव - दृक-श्राव्य माध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये

अभ्यासपत्रिका-सहावी

गुण :५०

तासिका-६०

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे :

- १) दृक-श्राव्य माध्यमांसाठी लेखन कौशल्याचा अभ्यास करणे.
- २) इलेक्ट्रॉनिक मिडीयाने अवघे विश्वच पादाक्रांत केले आहे.संपूर्ण जगातील माहिती नभोवाणी,दूरचित्रवाहिन्या आणि संगणकाद्वारे आपल्या घरा-दारात पोहचत आहेत.त्या विषयीचा अभ्यास करणे.
- ३) बातम्या,मुलाखती,रूपक,विविध मालिका,फॅशन शो, सिनेमा यांमुळे नवनवीन गोष्टीचे अकलन अभ्यासाद्वारे करणे.
- ४) नभोवाणिविषयक लेखन कौशल्यांचा अभ्यास करणे.
- ५) दूरचित्रवाणिविषयक लेखन कौशल्यांचा अभ्यास करणे.
- ६) संप्रेषणाची प्रगती,बोलीभाषेचे महत्व काय आहे हे अभ्यासाद्वारे सांगता येईल.
- ७) नभोवाणिवरील भाषण व सभेतील भाषण यांतील फरकाचा अभ्यास करणे.
- ८) नभोवाणी चर्चेतील सहभागी व्यक्ती व सूत्रधार यांच्या जबाबदाऱ्या कोणत्या त्यांचा अभ्यास करणे.
- ९) नभोवाणिवरील बातम्यांचे स्वरूप व त्यांची वैशिष्टे स्पष्ट करता येणे.
- १०) नभोवाणिवरील बातम्या व वृत्तपत्रातील बातम्या यांतील फरकाचा अभ्यास करणे.
- ११) रुपकामध्ये नाटक,भाषण,मुलाखत,चर्चा,कविता,गीत,संगीत,निवेदन या आकाशवाणि-वरून प्रसारीत होणाऱ्या इतर कार्यक्रम समावेशाचा अभ्यास करणे.

- १२) रूपक आणि नाटक यातील फरकाचा अभ्यास करणे.
- १३) नभोनाट्याची बांधणीकरताना मध्यवर्ती कल्पना, कथा, पात्रांचे संवाद, स्वभाव रेखाटन, ध्वनिसंकेत आणि संगीत यांचा विचार कसा करावा हे सांगण्याचा अभ्यास करणे.
- १४) नभोनाट्य आणि श्रुतिका यांतील फरक स्पष्ट करता येईल.
- १५) नभोवाणीवरील जाहिरात लेखनाचा हेतू व त्यांचे तंत्र अभ्यासणे.
- १६) परिसंवाद स्वरूप, वेगळेपण आणि त्यांचे तंत्र अभ्यासणे.
- १७) दूरचित्रवाणी लेखनाची उद्दीष्टे व प्रकार कसे निश्चित करायचे याची माहिती सांगण्याचा अभ्यास करणे.
- १८) दूरचित्रवाणी संहितेची भाषा कशी असायला हवी व संहितालेखनाचे तंत्र कोणते हे स्पष्ट सांगणे.
- १९) दृक्-श्राव्य रूपात कार्यक्रमाची निर्मिती कशी होते, याची माहिती देणे.
- २०) दूरचित्रवाणीवरील बातमीपत्रांचे स्वरूप स्पष्ट करून सांगण्याचा अभ्यास करणे.
- २१) दूरचित्रवाणीवरील बातमीपत्रांचे संपादन व लेखन कसे करावे हे स्पष्ट करण्याचा अभ्यास करणे.
- २२) दृक्-श्राव्य रूपात कार्यक्रमाची निर्मिती कशी होते, याची कल्पना स्पष्ट करण्याचा अभ्यास करणे.

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापिठ,औरंगाबाद.

शैक्षणिक वर्ष जून २०१४ पासून

विषय- मराठी बी.ए.द्वितीय वर्ष (ऐच्छिक)

कोड नं MAR-१०६

गुण : ५०

अभ्यास पत्रिकेचे नाव - दृक-श्राव्य माध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये

अभ्यासपत्रिका-सहावी

तासिका-६०

सत्र पहिले

घटक- १ नभोवाणी

- १.१ नभोवाणी स्वरूप आणि कार्य.
- १.२ नभोवाणी संप्रषण.
- १.३ नभोवाणिवरील भाषण,चर्चा व मुलाखत
- १.४ नभोवाणिवरील बातमीपत्रे
- १.५ रूपक,श्रुतिका आणि नभोनाट्य
- १.६ नभोवाणीच्या जाहिराती

घटक- २ दूरचित्रवाणी

- २.१ दूरचित्रवाणी स्वरूप कार्य व विस्तार
- २.२ दूरचित्रवाणी लेखन व निर्मिती
- २.३ दूरचित्रवाणी कार्यक्रमांचे प्रकार
- २.४ दूरचित्रवाणिवरील बातम्या

घटक- ३ संकेत स्थळ

- ३.१ संकेत स्थळ संकल्पना आणि उपयोजन
- ३.२ संकेतस्थळाचा परीचय
- ३.३ संकेत स्थळावर साहित्यविषयक घडामोडी
- ३.४ ई-डिक्सनरी,विश्वकोष

संदर्भ ग्रंथ :

- १) बोलू ऐसे बोल - तिलावती भागवत
- २) नभोवाणी कार्यक्रम तंत्र आणि मंत्र - पुष्पा काणे (इंडिया बुक कंपनी, पुणे- ३०)
- ३) विसावे शतक आणि विज्ञान - निरंजन घाटे
- ४) आकाशवाणी आणि मार्कोनी संबंधीची नोंद पहावी - विश्वकोश खंड -१
- ५) संगणक परिचय नंदकिशोर दायमा
- ६) संगणक संकल्पना नंदकिशोर दायमा
(विद्या प्रकाशन पुणे)
- ७) माहिती व तंत्रज्ञान मराठी शिक्षक हस्तपुस्तिका
म.रा.मा.व उ.मा.मं. नाशिक
- ८) संगणक विवेक म्हेत्रे
- ९) इंटरनेट तुमचा दोस्त विवेक म्हेत्रे
- १०) संगणक तुम्हा आम्हा साठी पद्मा पाटील

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ औरंगाबाद

शैक्षणिक वर्ष जून - २०१४ पासून

विषय - मराठी, बी.ए.द्वितीय वर्ष (ऐच्छिक) कोड.नं. MAR -१०७

आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स. १८०० ते इ.स.१९२०)

अभ्यास पत्रिका सातवी

सत्र दुसरे

घटक १ : नाट्य वाङ्मयाचे स्वरूप , विशेष

- १.१ नाटकाची भारतीय परंपरा व विकास
- १.२ मराठी रंगभूमीचा उदय
- १.३ संगीत नाटकांचा मानदंड : अण्णासाहेब किर्लोस्कर
- १.४ इ.स.१८८५ ते इ.स.१९२० या कालखंडातील नाट्यवाङ्मय

घटक २ : काव्य वाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष

- २.१ प्रारंभीची भाषांतरित कविता
- २.२ केशवसुत व समकालीन कवी

घटक ३ : चरित्र - आत्मचरित्र वाङ्मयाचे स्वरूप विशेष

- ३.१ इ.स. १८०० ते इ.स. १९२० या कालखंडातील चरित्र
- ३.२ इ.स. १८०० ते इ.स. १९२० या कालखंडातील आत्मचरित्र

संदर्भ ग्रंथ :

१) स्त्री सुधारणा विषयक मराठी नाट्यलेखन	- मृणालिनी शहा.
२) मराठी कविता	- निशिकांत ठकार
३) आधुनिक मराठी कविता	- रा.श्री.जोग
४) आधुनिक मराठी कविता	- भ.श्री. पंडित
५) मराठी फार्स	- भीमराव कुलकर्णी
६) आधुनिक मराठी काव्याचे अंतःप्रवाह	- वा.भा. पाटक
७) मराठी रंगभूमीचा इतिहास भाग एक	- प्रा. श्री.ना.बनहट्टी
८) नाट्याचार्य देवल	- प्रा. श्री. ना. बनहट्टी
९) मराठी नाट्यसंसार	- वि.स. खांडेकर
१०) चरित्र - आत्मचरित्र (तंत्र आणि इतिहास)	- अ.म.जोशी.
११) चरित्र - आत्मचरित्र (साहित्य रूप)	- डॉ.सदा कन्हाडे
१२) आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास	- डॉ.भारत हंडीबाग (संपादक)

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

बी.ए.मराठी सत्रनिहाय अभ्यासक्रम

सत्र दुसरे

अभ्यासपत्रिका आठवी (ऐच्छिक) (MAR- १०८)

साहित्य प्रकारांतर आणि साहित्याचे माध्यमांतर

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे :-

- १) साहित्य प्रकारांतराची संकल्पना स्पष्ट करणे.
- २) माध्यमांचे महत्त्व स्पष्ट करून त्याचा साहित्याशी असणारा अनुबंध उलगडून दाखविणे.
- ३) माध्यमांसाठीच्या विविध लेखन प्रकारांचा परिचय करून देणे.
- ४) माध्यमांसाठीच्या लेखनप्रकाराचे महत्त्व व आवश्यकता याविषयी स्थूल परिचय घडविणे.
- ५) माध्यम लेखनात असणारे साहित्याचे महत्त्व विशद करणे.

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

शैक्षणिक वर्ष जून - २०१४ पासून लागू

बी.ए.मराठी द्वितीय वर्ष (ऐच्छिक) सत्रनिहाय अभ्यासक्रम

अभ्यासपत्रिका आठवी (MAR १०८)

सत्र दुसरे

गुण : ५०

साहित्य प्रकारांतर आणि साहित्याचे माध्यमांतर

तासिका : ६०

घटक १. साहित्य प्रकारांतराची संकल्पना व स्वरूप

१.१) साहित्य प्रकारांतर म्हणजे काय ?

१.२) साहित्य प्रकारांतर : मूळ रचनाबंध मोडून नवा रचनाबंधाची निर्मिती.

१.३) वाङ्मय प्रकारांतराची लेखकाला घाटणारी आवश्यकता.

(उदा. एकांकिकेचे नाटक,कादंबरीचे नाटक करणे)

१.४) साहित्य प्रकारांतराची काही उदाहणे.

घटक २. 'माध्यम' संकल्पना: प्रकार व वैशिष्ट्ये

२.१) महत्त्वाची माध्यमे : मुद्रित, श्राव्य व दृक-श्राव्य माध्यम

२.२) माध्यमे व साहित्य यांचा अनुबंध

२.३) माध्यमांसाठी साहित्याची आवश्यकता

२.४) माध्यम : आधुनिक काळाची गरज

घटक ३. माध्यमासाठीचे लेखन

३.१) मुद्रित माध्यमासाठीचे लेखन (स्थूल परिचय)

(सदर लेखन,स्फुटलेखन,अग्रलेख,ग्रंथपरीक्षण इ.)

३.२) श्राव्य माध्यमासाठीचे लेखन

(श्रुतिका व नभोनाट्य लेखन

३.३) दृक-श्राव्य माध्यमासाठीचे लेखन

(पटकथा लेखन (मालिकेसाठी), साहित्यविषयक अन्य कार्यक्रम उदा.वाचाल तर वचाल,

साहित्यविषयक गप्पा,मुलाखती इ.)

३.४) माध्यम लेखनाची वैशिष्ट्ये

(उदा. संवाद लेखन, चित्रिकरणाचे भान असणे, ध्वनी संयोजन, पार्श्वसंगीताचा वापर, कथेच्या गुंफणीतील रहस्यमयता इ.)

घटक ४. साहित्याचे माध्यमांतर (चित्रपटाच्या विशेष संदर्भात)

४.१) चित्रपट, पटकथा लेखनाचे स्वरूप.

४.२) कथा वा कादंबरीवरून चित्रपटकथा लेखनाचे वेगळेपण.

४.३) लघुपट व लघुपटाचे कथालेखन

४.४) मराठी साहित्य व चित्रपट : एक अनुबंध.

साहित्यकृती : १) नटरंग - आनंद यादव

पूरक संदर्भ पुस्तके:-

१) अंतरीचा दिवा: वि.स.खांडेकर, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे

(प्रस्तुत ग्रंथ वि.स.खांडेकर यांच्या पटकथांचा संग्रह आहे.)

२) सर्जनशील लेखन : आनंद पाटील

३) साहित्य : आस्वाद, अध्यापन आणि समीक्षा (डॉ.वा.मु.गिडे यांच्या निवडक लेखांचा संग्रह) संपादन: सतीश बडवे,

(या पुस्तकातील वाङ्मय प्रकारांतराचे स्वरूप : काही विचार हा लेख)

४) व्यावहारिक व उपयोजित मराठी (भाग १ व २) डॉ. प्रकाश मेदककर, विद्या बुक्स, औरंगाबाद.

५) निवडक भाषा आणि जीवन, संपादक: कल्याण काळे, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.

डॉ.सरकटे सदाशिव हरिभाऊ
अध्यक्ष

मराठी अभ्यास मंडळ,

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ,
औरंगाबाद .

DR. BABASAHEB AMBEDKAR MARATHWADA
UNIVERSITY, AURANGABAD.

Syllabus of

Marathi

B.A. III Year

Semester- V & VI

(Effective from 2015 – 2016 & onwards)

डॉ. सदाशिव सरकटे

अध्यक्ष-मराठी अभ्यास मंडळ

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ,
औरंगाबाद.

Dr. S. K. Bhandarkar

Dr. B. K. Kulkarni

Dr. S. K. Bhandarkar
Dean
Faculty of Arts

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ,औरंगाबाद

मराठी विषयाच्या अभ्यासक्रमाचा आराखडा

बी.ए.तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमाकरिता

शैक्षणिक वर्ष जून २०१५ पासून लागू

सत्र पाचवे व सत्र सहावे

डॉ. बाबासोहब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

बी.ए.तृतीय वर्ष (सत्र - पाचवे व सहावे)

शैक्षणिक वर्ष जून २०१५ पासून लागू

सत्रनिहाय अभ्यासक्रम

सत्र ५ वे

०१. अभ्यासपत्रिका ९ वी : भारतीय साहित्यविचार - 1226
०२. अभ्यासपत्रिका १० वी : भाषाविज्ञान - 1227
०३. अभ्यासपत्रिका ११ वी : मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (प्रारंभ ते १६००) - 1373
०४. अभ्यासपत्रिका १२ वी : प्रकल्प कार्य भाग-१

सत्र ६ वे

०१. अभ्यासपत्रिका १३ वी : पाश्चात्य साहित्यविचार - 1047
०२. अभ्यासपत्रिका १४ वी : व्याकरण व निबंधलेखन 1048
०३. अभ्यासपत्रिका १५ वी : मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (१६०१ ते १८१८) 1189
०४. अभ्यासपत्रिका १६ वी : प्रकल्प कार्य भाग-२

टिप : उपमुख्य (Subsidary) मराठी हा विषय घेऊन अभ्यास करणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी पाचव्या सत्रातील अभ्यासपत्रिका क्र. ०९ व १० आणि सहाव्या सत्रातील अभ्यासपत्रिका क्र. १३ व १४ अभ्यासणे आवश्यक आहे.

डॉ. बाबासोहब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

बी.ए. तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमाकरिता

शैक्षणिक वर्ष जून २०१५ पासून लागू

सत्र पाचवे

अभ्यासपत्रिका - ९ वी - भारतीय साहित्यविचार

गुण-५०

घटक क्र.०१ : साहित्याचे स्वरूप

व्याख्या- (भामह, दण्डी, हेमचंद्र, वामन, रुद्रट, मम्मट, विश्वनाथ व इतर
संस्कृत अभ्यासकांच्या मतांचा विचार)

लक्षणे - अलंकार, वक्रोक्ति, रीति, औचित्य, ध्वनी, रस.

घटक क्र.०२ : साहित्याची प्रयोजने

भामह, दण्डी, भरतमुनी आदींची मते

मम्मटाचा प्रयोजनविचार

घटक क्र.०३ : साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया

(प्रतिभा, व्युत्पन्नता, अभ्यास व इतर पूरक कारणे)

घटक क्र. ०४ : रसविचार

भरताचे रससूत्र

भट्टलोल्लट, श्रीशंकुक, भट्टनायक व अभिनवगुप्त यांच्या मतांचा विचार

रससंख्या

रसविघ्ने

घटक क्र. ०५ : शब्दशक्ती व अर्थविचार

संदर्भ ग्रंथ

०१. देशपांडे ग. त्र्यं. : भारतीय साहित्यविचार
०२. जोग रा. श्री. : अभिनव काव्यप्रकाश
०३. पाटणकर वसंत : साहित्यशास्त्र स्वरूप व समस्या
०४. गाडगीळ स.रा. : काव्यशास्त्रप्रदीप
०५. बेडेकर दि. के. : साहित्यविचार
०६. कुलकर्णी अ.वा. : साहित्यविचार
०७. मनोहर यशवंत : नवे साहित्यशास्त्र
०८. हंडीबाग भारत : साहित्यशास्त्र , कैलास पब्लिकेशन ,औरंगाबाद
०९. सरकटे सदाशिव : साहित्यशास्त्र , कैलास पब्लिकेशन, औरंगाबाद.
१०. सरकटे सदाशिव : साहित्य समीक्षेची मूलतत्वे, एज्युकेशन पब्लिशर्स अँड डिस्ट्रीब्युटर्स,औरंगपूरा, औरंगाबाद.

डॉ. बाबासोहब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

बी.ए.तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमाकरिता

शैक्षणिक वर्ष जून २०१५ पासून लागू

सत्र पाचवे

अभ्यासपत्रिका - १० वी - भाषाविज्ञान

गुण-५०

घटक क्र. ०१: भाषेचे स्वरूप २

भाषेच्या विविध व्याख्या २

भाषेची वैशिष्ट्ये/ लक्षणे १

भाषेबाबतचे समज- गैरसमज १

भाषा: एक संकेत प्रणाली १

घटक क्र.०२: स्वन व स्वनिमविचार २

स्वनविचार २

स्वनाचे स्वरूप २

स्वननिर्मिती प्रक्रिया २

स्वनांचे वर्गीकरण १

घटक क्र.०३: स्वनिमविचार २

स्वनिम संकल्पना २

स्वनिम निश्चितीची तत्त्वे (विनियोग) २

स्वनिमाचे प्रकार : १

१) खंडित स्वनिम १

२) खंडाधिष्ठित स्वनिम (बलाघात , सीमासंधी, सुरावली, नासिक्यरंजन) २

मराठीची स्वनिम व्यवस्था

घटक क्र.०४ : रुपिम आणि पदविचार २

भाषिक रुप आणि रुपिका १

रुपिका आणि शब्द यातील फरक १

रुपिका - रुपिम - रुपिकांतर १

घटक क्र.०५ : प्रमाण भाषा व बोलीभाषा ३

वर्णनात्मक व ऐतिहासिक भाषाविज्ञान ३

संदर्भ ग्रंथ

०१. कानडे मु.श्री. (संपा.)	: मराठीचा भाषिक अभ्यास
०२. ना.गो. कालेलकर	: ध्वनिविचार
०३. गजेंद्रगडकर श्री.न.	: भाषा आणि भाषाशास्त्र
०४. जोगळेकर गं.ना.	: अभिनव भाषाविज्ञान
०५. कुलकर्णी कृ.पा.	: मराठी भाषा उद्गम आणि विकास
०६. मंचरकर र.बा.	: भाषाशास्त्रविचार
०७. काळे कल्याण , सोमण अंजली	: वर्णनात्मक भाषा विज्ञान
०८. सरकटे सदाशिव	: भाषाविज्ञान , कैलास पब्लिकेशन , औरंगाबाद.

डॉ. बाबासोहब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

बी.ए.तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमाकरिता

शैक्षणिक वर्ष जून २०१५ पासून लागू

सत्र पाचवे

अभ्यासपत्रिका - ११ वी - मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (प्रारंभ ते १६००)

गुण-५०

उद्दिष्टे :-

- 1) यादवकालीन सामाजिक, सांस्कृतिक, धार्मिक स्थिती-गती लक्षात घेत त्या काळात जी ग्रंथरचना झाली तिच्याबद्दल माहिती करून घेणे, ग्रंथनिर्मितीमागील प्रेरणा व त्यांचा प्रत्यक्ष ग्रंथरचनेवरील परिणाम अभ्यासणे.
- 2) बहामनीकाल ग्रंथनिर्मितीमागील प्रेरणा व त्यांचा प्रत्यक्ष ग्रंथरचनेवरील परिणाम समजून घेणे.
- 3) तत्कालीन महत्त्वाचे ग्रंथ, ग्रंथकार व ग्रंथविशेष यांचे आकलन करून घेणे.

घटक क्र. - १ मराठीचा प्रारंभकाल व मुकुंदराज

घटक क्र.- २ महानुभाव पंथ आणि त्याचे वाङ्मयीन कार्य

- १) महानुभाव पंथाचे पंचकृष्ण ।
- २) महानुभाव पंथाचे तत्त्वज्ञान ।
- ३) महानुभावांचे वाङ्मयीन कार्य ।
- ४) महानुभावियांचे गद्य साहित्य ।
- ५) महानुभावियांचे पद्य साहित्य ।

घटक क्र.- ३ वारकरी संप्रदाय आणि त्याचे वाङ्मयीन कार्य - 2

- १) संत ज्ञानेश्वर ।
- २) संत नामदेव ।
- ३) ज्ञानेश्वर पंचक ।

- ४) जनाबाई
- ५) चोखामेळा
- ६) कर्ममेळा
- ७) गोरकुंभार
- ८) विरोबा खेचर
- ९) सावता माळी
- १०) नरहरी सोनार
- ११) परिसा भागवत
- १२) सेना न्हावी
- १३) कान्होपात्रा

घटक क्र.- ४ बहामनीकालीन मराठी साहित्य

- १) दत्त संप्रदाय
- २) दासोपंत
- ३) संत एकनाथ
- ४) संत एकनाथांची वाङ्मय रचना

घटक क्र.-५ संत तुकाराम आणि संत रामदास

- १) संत तुकाराम
- २) संत तुकारामांची गाथा
- ३) संत तुकारामांचे कवित्व
- ४) समर्थ रामदास
- ५) संत रामदासांचे साहित्य

संदर्भ ग्रंथ

०१. श्री.व्यं.केतकर	: प्राचीन महाराष्ट्र
०२. वि.ल.भावे	: महाराष्ट्र सारस्वत
०३. मु.ग.पानसे	: यादवकालीन महाराष्ट्र
०४. वि.भि.कोलते	: महानुभाव तत्त्वज्ञान
०५. वि.भि.कोलते	: महानुभावांचा आचारधर्म
०६. शं.गो.तुळपुळे	: महानुभाव आणि त्यांचे वाङ्मय
०७. शं.गो.तुळपुळे	: पाच संतकवी
०८. अ.ना.देशपांडे	: प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास
०९. ह.श्री. शेणोलिकर	: प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास
१०. गं.बा.सरदार	: संत वाङ्मयाची सामाजिक फलश्रुती
११. वा.ल.कुलकर्णी	: वाङ्मयीन टिपा आणि टिप्पणी
१२. दि.पु.चित्रे	: पुन्हा तुकाराम
१३. रा.श्री. जोग.	: प्राचीन मराठी वाङ्मयाभिरुचीचे विहंगमावलोकन
१४. वि.अं.कानोले	: मुकुंदराजाची अंबानगरी कोणती ?
१५. हंसराज जाधव	: महानुभावांची आख्यानकाव्ये

डॉ. बाबासोहब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

बी.ए. तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमाकरिता

शैक्षणिक वर्ष जून २०१५ पासून लागू

सत्र पाचवे

अभ्यासपत्रिका - १२ वी - प्रकल्प कार्य भाग ०१

उद्दिष्टे :

- १) वाचन लेखन कौशल्याचा विकास
- २) समीक्षणात्मक दृष्टीचा विकास
- ३) संशोधनात्मक दृष्टीचा विकास

अध्ययन-अध्यापन प्रक्रिया

१. लेखन कौशल्य

प्रकल्पाचे स्वरूप

१. भाषा, साहित्य, साहित्येतिहास, साहित्यशास्त्र, भाषाविज्ञान इ. विषयाचे आकलन करून प्रकल्पाचे लेखन करणे.
२. संबंधित विषय शिक्षकाच्या मार्गदर्शनानुसार विषयाची निवड करणे.
३. प्रकल्प कमीत २५ व जास्तीत जास्त पृष्ठांचा ४० पृष्ठांचा टंकलिखित केलेला असावा.
४. प्रकल्प कार्य स्पायरल बाईंडिंग करून सादर करण्यात यावा.
५. प्रकल्पाचे मूल्यांकन संबंधित अध्यापकाच्या मार्गदर्शनानुसार असावे.
६. प्रकल्प कार्य पूर्ण करून दुसऱ्या सत्रात सादर करावा.

डॉ. बाबासोहब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

बी.ए.तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमाकरिता

शैक्षणिक वर्ष जून २०१५ पासून लागू

सत्र सहावे

अभ्यासपत्रिका - १३ वी - पाश्चात्य साहित्यविचार

गुण-५०

घटक क्र. ०१ : साहित्याचे स्वरूप

व्याख्या - (हॅझलिट, रस्किन, कोलरिज, कोर्टहोप, कार्लाइल, वर्डस्वर्थ, मॅथ्यू
अर्नोल्ड, कोट व इतर)

लक्षणे - कल्पना, भावना, बुद्धी, लयबद्धता, शैली

घटक क्र. ०२ : साहित्याची प्रयोजने

पलायनवाद, स्वप्नरंजन, जिज्ञासापूर्ती, आत्मविष्कार, उद्बोधन, विरेचन

(कॅथॅरिसिस) व प्रचार

घटक क्र. ०३ : साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया

सिगमंड फ्रॉइड

कार्ल गुस्टाव युंग

एफ.सी. प्रिस्कॉट

कोलरिज

टी.एस.एलियट, मरे क्रायगर, यांचे निर्मिती प्रक्रियेसंदर्भात मत

घटक क्र. ०४ मार्क्सवादी साहित्यविचार

कार्ल मार्क्सचा साहित्यविषयक दृष्टिकोन

समाजवादी वारतववाद

परीतमतेची संकल्पना

बांधिलकीची संकल्पना

घटक क्र.०५ ऐतिहासिक व मार्क्सवादी समीक्षा पद्धती

संदर्भ ग्रंथ

०१. भालचंद्र खांडेकर/ लीला गोविलकर	: पाश्चात्य साहित्यविचार
०२. सुरेश धायगुडे	: पाश्चात्य साहित्यशास्त्र - सिद्धान्त आणि संकल्पना
०३. रा.भा. पाटणकर	: सौंदर्यमीमांसा
०४. सुधीर रसाळ	: कविता आणि प्रतिभा
०५. वि.स. जोग	: मार्क्सवाद आणि मराठी साहित्य
०६. सदा कऱ्हाडे	: साहित्य आणि समाज
०७. डॉ. सदाशिव सरकटे	: साहित्यशास्त्र
०८. डॉ. सदाशिव सरकटे	: साहित्य समीक्षेची मूलतत्वे

डॉ. बाबासोहब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

बी.ए. तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमाकरिता

शैक्षणिक वर्ष जून २०१५ पासून लागू

सत्र सहावे

अभ्यासपत्रिका - १४ वी - व्याकरण व निबंध

गुण-५०

घटक क्र.०१ : शब्दांच्या जाती व शब्दसंग्रह (समानार्थी, विरुद्धार्थी व अनेकार्थी)

घटक क्र.०२ : संधीविचार

स्वरसंधी

व्यंजनसंधी

विसर्गसंधी

घटक क्र.०३ : समास

अव्ययीभाव समास

तत्पुरुष समास

द्वंद्वसमास

बहुव्रीहि समास

घटक क्र.०४ अलंकार

शब्दालंकार (श्लेष, अनुप्रास, यमक)

अर्थालंकार (उपमा, रूपक, चेतनागुणोक्ती, अन्योक्ती, स्वाभावोक्ती या प्रकारांचा अभ्यास)

घटक क्र.०५ : निबंध

वाङ्मयीन निबंध लेखन

वैचारिक निबंध लेखन

संदर्भ ग्रंथ

०१. मो. के. दामले : शास्त्रीय मराठी व्याकरण
०२. अ.ग. मंगरूळकर : मराठीच्या व्याकरणाचा पुनर्विचार
०३. मो. रा. वालंबे : सुगम मराठी व्याकरण
०४. डॉ. लीला गोविलकर : मराठीचे व्याकरण
०५. रा.ग. जाधव : वाङ्मयीन निबंध लेखन

डॉ. बाबासोहब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

बी.ए.तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमाकरिता

शैक्षणिक वर्ष जून २०१५ पासून लागू

सत्र सहावे

अभ्यासपत्रिका - १५ वी - मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (१६०१ ते १८१८)

गुण -५०

उद्दिष्टे :-

- १) शिवकालीन सामाजिक, सांस्कृतिक, धार्मिक स्थिती-गती लक्षात घेत त्या काळात जी ग्रंथरचना झाली तिच्याबद्दल माहिती करून घेणे, ग्रंथनिर्मितीमागील प्रेरणा व त्यांचा प्रत्यक्ष ग्रंथरचनेवरील परिणाम अभ्यासणे.
- २) पेशवेकालीन ग्रंथनिर्मितीमागील प्रेरणा व त्यांचा प्रत्यक्ष ग्रंथरचनेवरील परिणाम समजून घेणे.
- ३) तत्कालीन महत्त्वाचे ग्रंथ, ग्रंथकार व ग्रंथविशेष यांचे आकलन करून घेणे.

घटक क्र.-०१

पंडिती साहित्य-प्रेरणा, स्वरूप व वैशिष्ट्ये

घटक क्र.- ०२

मुक्तेश्वर, वामन पंडित, रघुनाथ पंडित, सामराज, श्रीधर,

मोरोपंत यांचे ग्रंथ आणि ग्रंथकारांचा परिचय

घटक क्र.-०३

शाहिरी वाङ्मय-प्रेरणा, स्वरूप व वैशिष्ट्ये

परशुराम, राम जोशी, होनाजी बाळा, अनंत फंदी,

सगनभाऊ, प्रभाकर यांच्या वाङ्मयाचा परिचय

घटक क्र.-०४

बखर वाङ्मय प्रेरणा, स्वरूप व वैशिष्ट्ये

शिवपूर्वकालीन बखरी, शिवकालीन बखरी,

पेशवेकालीन बखरी यांचा परिचय.

संदर्भ ग्रंथ

०१. श्री.व्यं.केतकर	: प्राचीन महाराष्ट्र
०२. वि.ल.भावे	: महाराष्ट्र सारस्वत
०३. अ.ना.देशपांडे	: प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास
०४ ह.श्री. शेणोलिकर	: प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास
०५. वा.ल.कुलकर्णी	: वाङ्मयीन टिपा आणि टिप्पणी
०६. रा.श्री. जोग.	: प्राचीन मराठी वाङ्मयाभिरुचीचे विहंगमावलोकन
०७ म.रा.धोंड	: मराठी लावणी
०८ के.ना.वाटवे	: पंडित कवी
०९ गं.ब.ग्रामोपाध्ये	: मराठी बखर गद्य
१०. य.न.केळकर	: तंत कवी तथा शाहिर
११. बा.अ.भिडे	: मुक्तेश्वर
१२. नरेंद्र मारवाडे/डॉ.सदाशिव सरकटे	: मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास

डॉ. बाबासोहब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

बी.ए.तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमाकरिता

शैक्षणिक वर्ष जून २०१५ पासून लागू

सत्र सहावे

अभ्यासपत्रिका - १५ वी - मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (१६०१ ते १८१८)

गुण -५०

उद्दिष्टे :-

- १) शिवकालीन सामाजिक, सांस्कृतिक, धार्मिक स्थिती-गती लक्षात घेत त्या काळात जी ग्रंथरचना झाली तिच्याबद्दल माहिती करून घेणे, ग्रंथनिर्मितीमागील प्रेरणा व त्यांचा प्रत्यक्ष ग्रंथरचनेवरील परिणाम अभ्यासणे.
- २) पेशवेकालीन ग्रंथनिर्मितीमागील प्रेरणा व त्यांचा प्रत्यक्ष ग्रंथरचनेवरील परिणाम समजून घेणे.
- ३) तत्कालीन महत्त्वाचे ग्रंथ, ग्रंथकार व ग्रंथविशेष यांचे आकलन करून घेणे.

घटक क्र.-०१

पंडिती साहित्य-प्रेरणा, स्वरूप व वैशिष्ट्ये

घटक क्र.- ०२

मुक्तेश्वर, वामन पंडित, रघुनाथ पंडित, सामराज, श्रीधर,
मोरोपंत यांचे ग्रंथ आणि ग्रंथकारांचा परिचय

घटक क्र.-०३

शाहिरी वाङ्मय-प्रेरणा, स्वरूप व वैशिष्ट्ये
परशुराम, राम जोशी, होनाजी बाळा, अनंत फंदी,
सगनभाऊ, प्रभाकर यांच्या वाङ्मयाचा परिचय

घटक क्र.-०४

बखर वाङ्मय प्रेरणा, स्वरूप व वैशिष्ट्ये
शिवपूर्वकालीन बखरी, शिवकालीन बखरी,
पेशवेकालीन बखरी यांचा परिचय.

संदर्भ ग्रंथ

०१. श्री.व्यं.केतकर	: प्राचीन महाराष्ट्र
०२. वि.ल.भावे	: महाराष्ट्र सारस्वत
०३. अ.ना.देशपांडे	: प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास
०४ ह.श्री. शेणोलिकर	: प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास
०५. वा.ल.कुलकर्णी	: वाङ्मयीन टिपा आणि टिप्पणी
०६. रा.श्री. जोग.	: प्राचीन मराठी वाङ्मयाभिरुचीचे विहंगमावलोकन
०७ म.रा.धोंड	: मराठी लावणी
०८ के.ना.वाटवे	: पंडित कवी
०९ गं.ब.ग्रामोपाध्ये	: मराठी बखर गद्य
१०. य.न.केळकर	: तंत कवी तथा शाहिर
११. बा.अ.भिडे	: मुक्तेश्वर
१२. नरेंद्र मारवाडे/डॉ.सदाशिव सरकटे	: मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास

डॉ. बाबासोहब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

बी.ए. तृतीय वर्ष अभ्यासक्रमाकरिता

शैक्षणिक वर्ष जून २०१५ पासून लागू

सत्र पाचवे

अभ्यासपत्रिका - १६ वी - प्रकल्प कार्य भाग ०२

गुण- १००

उद्दिष्टे :

- १) वाचन लेखन कौशल्याचा विकास
- २) समीक्षणात्मक दृष्टीचा विकास
- ३) संशोधनात्मक दृष्टीचा विकास
- ४) सिमा भागातील व आपल्या प्रादेशिक विशेषांचा भाषिक अभ्यास व संशोधन करणे.
- ५) भाषा बोलीचे शब्दविशेष नोंदविणे.
- ६) लोकजीवनातील ओवी, लोकगीते, उखाणे, लोककथा इ. संकलन व मूल्यमापन करणे.

अध्ययन-अध्यापन प्रक्रिया

१. लेखन कौशल्य

प्रकल्पाचे स्वरूप

१. भाषा, साहित्य, साहित्येतिहास, साहित्यशास्त्र, भाषाविज्ञान इ. विषयाचे आकलन करून प्रकल्पाचे लेखन करणे.
२. संबंधित विषय शिक्षकाच्या मार्गदर्शनानुसार विषयाची निवड करणे.
३. प्रकल्प कमीत कमी २५ व जास्तीत जास्त ४० पृष्ठांचा टंकलिखित केलेला असावा.
४. प्रकल्प कार्य स्पायरल बाईंडिंग करून सादर करण्यात यावा.
५. प्रकल्पाचे मूल्यांकन संबंधित अध्यापकाच्या मार्गदर्शनानुसार असावे.